

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U002914

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 29-08-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шкорубська Віта Петрівна

2. Shkorubska Vita Petrivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія та археологія

Дата захисту: 30-08-2024

Спеціальність за освітою: Політологія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 35.735.029

Повне найменування юридичної особи: Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

Код за ЄДРПОУ: 08410370

Місцезнаходження: вул. Героїв Майдану, буд. 32, Львів, 79012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

Код за ЄДРПОУ: 08410370

Місцезнаходження: вул. Героїв Майдану, буд. 32, Львів, 79012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03

Тема дисертації:

1. Військові музеї Збройних сил України як осередок національно-патріотичного виховання молоді (1991-2021)
2. Military museums of the Armed Forces of Ukraine as centers of national and patriotic education of youth (1991-2021)

Реферат:

1. АНОТАЦІЯ Шкорубська В.П. Військові музеї Збройних сил України як осередок національно-патріотичного виховання молоді (1991-2021). – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 032. Історія та археологія. – Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Львів, 2024. У дисертації висвітлені результати комплексного аналізу діяльності військових музеїв Збройних Сил України з національно-патріотичного виховання молоді у період від проголошення Незалежності держави до початку повномасштабної російської агресії (1991-2021). На основі осмислення історичної генези національно-патріотичного виховання молоді в українському контексті з'ясовано освітню місію військового музейництва в сучасній Україні. У вступній частині дисертації наведені аргументи щодо актуальності та наукової новизни досліджуваної проблеми. Визначені такі

компоненти як практичне і теоретичне значення, мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження. Проаналізовано історіографію, охарактеризовано джерельну базу дослідження, визначено методологічні засади й відповідний науковий інструментарій праці. Стверджено, що тема наукового дослідження є актуальною в умовах сучасної російсько-української війни. Аналіз історичної літератури виразно засвідчив відсутність праць з національно-патріотичного виховання молоді засобами військово-історичних музеїв. Не повною є картина щодо розвитку музейних інституцій вищих військових навчальних закладів і повністю відсутні дослідження з історії становлення та розвитку гарнізонних музеїв, музеїв-кімнат у військових частинах Збройних Сил України. У другому розділі роботи охарактеризований історичний процес становлення та розвитку військових музеїв в Європі та Україні. Підтверджено твердження про історію виникнення військово-історичних музеїв на зламі XVIII–XIX століть у Європі, що було пов'язано, головним чином, із тотальною мілітаризацією суспільств. Встановлено, що Україна активно включилася у всеєвропейський процес розбудови військових музеїв, як освітньо-культурних закладів. Обґрунтовано, що в радянській Україні усі музеї, як і інші заклади культури і освіти, перебували під сильним комуністичним ідеологічним тиском. Пам'ятки історії пов'язані з національно-патріотичним рухом нищилися, відбувалася непомірна героїзація участі у Другій світовій війні, замовчувалися втрати солдатів і офіцерів, прорахунки вищого командування тощо. Підтверджено, що головним осередком збору, упорядкування та пропаганди національних військово-історичних традицій серед музеїв Збройних Сил України є Національний військово-історичний музей України у столиці, який засновано 1995 р. Відзначено, що за допомогою унікальних пам'яток духовної, інтелектуальної, матеріальної культури військові музеї активно проводять національно-патріотичне виховання молоді. Охарактеризована існуюча нормативно-правова база щодо організації діяльності військово-історичних музеїв (кімнат бойових традицій) у Збройних Силах України. Зроблено висновок, що вона є досить ґрунтовною і дозволяє дієво проводити роботу військово-історичних музеїв з національно-патріотичного виховання молоді. Однак окремі її положення потребують удосконалення та осучаснення з урахуванням Порівняльний аналіз мережі військових музеїв за адміністративно-територіальним поділом України встановив, що лідером за кількістю музеїв цього профілю є Львівська область, яка налічує 12 військово-історичних музеїв. Такі області, як Херсонська та Закарпатська, взагалі не мають жодного військово-історичного музею. В Україні військово-історичні музеї складають 6,3 % від загальної кількості державних музеїв – 94 з 1 487. Звернуто увагу на те, що в Україні немає спеціалізованих військових музеїв з багатьох періодів військової історії країни. Крім того, украї мало меморіальних військових музеїв та музеєфікованих пам'яток військової історії. Тому мережа військово-історичних музеїв потребує ґрунтовнішого аналізу її кількісних і якісних характеристик, проведення досліджень з її прогнозування, які мають бути складовою господарського планування й управління культурою на наступні роки. Зроблено висновок, що із початком війни проти України у 2014 р., музейні установи зіштовхнулись з цілим рядом проблем у своїй діяльності. Музеї у воюючій країні у досліджуваний період активно сприяють національно-патріотичному вихованню її захисників та підвищують можливості опору суспільства окупанту, консолідуючи його на боротьбу. Ключові слова: музей, військовий музей, військово-історичний музей, історія України, російсько-українська війна, гібридна війна, національно-патріотичне виховання, військово-патріотичне виховання, національна ідентичність, ідеологія, пропаганда, наратив, Збройні Сили України, експозиція, стаціонарні та пересувні виставки, фондова робота, культурно-освітня робота, заклади вищої освіти, музеї військових частин, мілітарна спадщина, музеезнавство.

2. ABSTRACT Shkorubskaya V. Military museums of the Armed Forces of Ukraine as centers of national and patriotic education of youth (1991-2021). – Qualifying scientific work on manuscript rights. Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in specialty 032. History and archaeology. – National Academy of Land Forces named after Hetman Petro Sahaidachny, Lviv, 2024. The dissertation highlights the results of a comprehensive analysis of the activities of the military museums of the Armed Forces of Ukraine in the national-patriotic education of young people in the period from the declaration of the state's independence to the beginning of full-scale Russian aggression (1991–2021). Based on the understanding of the historical genesis of the national-patriotic education of youth in the Ukrainian context, the educational mission of military museology in modern Ukraine is clarified. In the

introductory part of the dissertation, arguments are given regarding the relevance and scientific novelty of the researched problem. Such components as practical and theoretical significance, goal, task, object and subject of research are defined. The historiography was analyzed, the source base of the research was characterized, the methodological principles and the corresponding scientific tools of the work were determined. It is asserted that the topic of scientific research is relevant in the conditions of the modern Russian-Ukrainian war. The analysis of historical literature clearly testified to the absence of works on the national-patriotic education of youth by means of military-historical museums. The picture regarding the development of museum institutions of higher military educational institutions is incomplete, and there is a complete lack of research on the history of the establishment and development of garrison museums, museum-rooms in the military units of the Armed Forces of Ukraine. The second chapter of the work describes the historical process of formation and development of military museums in Europe and Ukraine. The statement about the history of the emergence of military-historical museums at the turn of the 18th-19th centuries in Europe, which was mainly connected with the total militarization of societies, has been confirmed. It has been established that Ukraine actively participated in the pan-European process of building military museums as educational and cultural institutions. It is substantiated that in Soviet Ukraine, all museums, like other cultural and educational institutions, were under strong communist ideological pressure. Monuments of history related to the national-patriotic movement were destroyed, there was excessive heroization of participation in the Second World War, the losses of soldiers and officers, miscalculations of the higher command, etc. were hushed up. It has been confirmed that the National Military and Historical Museum of Ukraine in the capital, which was founded in 1995, is the main center for the collection, organization and promotion of national military-historical traditions among the museums of the Armed Forces of Ukraine. It is noted that with the help of unique monuments of spiritual, intellectual, and material culture military museums actively carry out national and patriotic education of young people. The existing normative and legal framework regarding the organization of activities of military-historical museums (rooms of combat traditions) in the Armed Forces of Ukraine is characterized. It was concluded that it is quite thorough and allows effective work of military-historical museums on national-patriotic education of young people. However, some of its provisions need to be improved and modernized taking into account A comparative analysis of the network of military museums by administrative-territorial division of Ukraine established that the leader in the number of museums of this profile is the Lviv region, which has 12 military-historical museums. Such regions as Kherson and Zakarpattia do not have a single military-historical museum at all. Attention was drawn to the fact that there are no specialized military museums in Ukraine from many periods of the country's military history. In addition, there are very few memorial military museums and museumized monuments of military history. Keywords: museum, military museum, military-historical museum, history of Ukraine, Russian-Ukrainian war, hybrid war, national-patriotic education, military-patriotic education, national identity, ideology, propaganda, narrative, Armed Forces of Ukraine, exposition, stationary and traveling exhibitions, foundation work, cultural and educational work, institutions of higher education, museums of military units, military heritage, museology.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Shkorubka V. Activity of military historical museums at garrison oficer clubs. Військово-науковий вісник. 2021. Вип. 36 . С. 147-160

- Шкорубська В. Військово-патріотичне виховання засобами військових музеїв. Актуальні питання у сучасній науці. Серія: Історичні науки. 2024. №6. (24) С. 1232–1243
- Шкорубська В. Система роботи національно-патріотичного виховання мережі військово історичних музеїв незалежної України 1991. Актуальні питання у сучасній науці. Серія: Історичні науки. 2024. №7. (25) С. 1146–1157
- Литвин М., Хахула Л., Шкорубська В. Мережа та особливості організаційної структури військових музеїв України на сучасному етапі. Військово-науковий вісник. 2022. Вип. 38 . С. 77–102
- Шкорубська В.П. Роль військово-історичних музеїв у висвітленні збройної агресії Росії проти України (2014–2021). Українське військо: основні етапи боротьби за державну незалежність України : Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 26 листопада 2021 р. С. 84.
- Шкорубська В.П. Процеси декомунізації у військовій музейній мережі. Літні наукові читання – 2022: збірник науковий матеріалів ХСІ Міжнародної науково-практичної інтернет конференції. Рівне, 6–7 червня 2022 р. С. 514.
- Шкорубська В.П., Юркевич Р.М. Культурний колабораціонізм у військово-історичних музеях незалежної України 1991 року. Історичні та соціально-політичні аспекти трактування колабораціонізму : матеріали науково-практичного семінару, Київ, 29 березня 2023 р. Київ : ВІКНУ, 2023. С. 89.
- Шкорубська В.П. Військово-патріотичне виховання засобами військових музеїв. Актуальні проблеми сучасного військово-історичного музейництва: матеріали науково-практичного семінару, Київ, 30 травня 2023 р. С. 132.
- Шкорубська В.П. Аналіз нормативно-правової військово-музейної справи сучасної України. Український технічний музей: історія, досвід, перспективи : збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 1-2 червня 2023 р. С 221-223.
- Шкорубська В.П. Становлення військової музейної мережі з початком Незалежності України 1991. Его-документи в музейній експозиції про війну : історія, сучасність, перспективи: збірник матеріалів науково-практичної конференції, м. Київ, 1-2 червня 2023 р. С 132.
- Шкорубська В.П. Військово-патріотичне виховання як процес формування оборонної свідомості особового складу засобами військово-історичних музеїв. Застосування Сухопутних військ Збройних Сил України у конфліктах сучасності (за досвідом забезпечення національної безпеки складовими сектору безпеки і оборони у ході російсько-української війни : збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції, Львів, 2023

Наукова (науково-технічна) продукція: матеріали; методичні документи; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість: підвищення продуктивності праці

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0122U001374

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Щеглов Андрій Юрійович

2. Andrii Y. Shchehlov

Кваліфікація: к. і. н., 20.02.22

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

Код за ЄДРПОУ: 08410370

Місцезнаходження: вул. Героїв Майдану, буд. 32, Львів, 79012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Машталір Вадим Віталійович

2. Vadym V. Mashtalir

Кваліфікація: д. і. н., професор, 26.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет оборони України

Код за ЄДРПОУ: 07834530

Місцезнаходження: Повітрофлотський проспект, буд. 28, Київ, 03049, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів**Офіційні опоненти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Гаврилюк Світлана Віталіївна

2. Svitlana V. Havryliuk

Кваліфікація: д.і.н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Волинський державний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02120102

Місцезнаходження: , 26300

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Філіпчук Наталія Олександрівна
2. Natalia O. Philipchuk

Кваліфікація: д.пед.н., старший науковий співробітник, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1023-923X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 21593122

Місцезнаходження: вул. Максима Берлінського, буд. 9, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Муравська Світлана Василівна
2. Svitlana Muravska

Кваліфікація: д. і. н., доц., 26.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бураков Юрій Васильович
2. Yurii V. Burakov

Кваліфікація: к.і.н., доц., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

Код за ЄДРПОУ: 08410370

Місцезнаходження: вул. Героїв Майдану, буд. 32, Львів, 79012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Виздрик Віталій Степанович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Виздрик Віталій Степанович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Кривизюк Леонід Петрович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна